

Brüssel, 20.2.2014
COM(2014) 86 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Euroopa ranniku- ja mereturismi majanduskasvu ja töökohtade strateegia

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

EUROOPA RANNIKU- JA MERETURISMI MAJANDUSKASVU JA TÖÖKOHTADE STRATEEGIA

1. SISSEJUHATUS

2012. aastal külastas Euroopat 534 miljonit turisti, mis on 17 miljonit rohkem kui 2011. aastal. See moodustas 52 % kogu rahvusvahelisest turismist. ELi sissetulevast turismist saadav tulu oli 356 miljardit eurot, mis moodustab 43% turismist saadavast tulust kogu maailmas¹. EL 28 majutusettevõtetes veedetud ööde arv saavutas 2013. aastal haripunkti 2,6 miljardi ööbimiste arvu juures. See on 1,6 % rohkem kui 2012. aastal². Turism on selgelt oluline majandustegevus, eelkõige ranniku- ja merepiirkondades. Muutuv maailmamajandus mõjutab siiski turismisektorit ja põhjustab suuri muutusi turistide käitumises ja nende koduturgudel.

Komisjon märkis 2010. aasta teatises,³ et tuleks välja töötada säästva ranniku- ja mereturismi strateegia⁴. Euroopa Parlament, nõukogu, Regioonide Komitee ja Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee olid ettepaneku poolt ja rõhutasid ühismeetme võtmise vajadust. 2012. aastal korraldatud avalik konsulteerimine on andnud tugeva aluse ELi erimeetme võtmiseks⁵.

Meremajanduskasvu käsitlevas 2012. aasta teatises⁶ on lisaks märgitud, et ranniku- ja mereturism on üks viiest kesksest valdkonnast, mille abil suurendada meremajanduse jätkusuutlikku kasvu ja töökohtade loomist. Euroopa Parlamendi 2013. aasta aruandes meremajanduskasvu kohta⁷ toetatakse kõnealust Euroopa raamistikku ja soovitatakse teatavaid meetmeid, millega hoogustada sektori kasvu ja toetada säästva turismi arendamist rannikul asuvates turismisihtkohtades.

Turismisektor kasvab ja on vaja leida viisid, kuidas selle potentsiaali kasutada nii, et säästvalt saavutada majanduslik kasu. Kõnealuses teatises tehakse ettepanek ühiste lähenemisviiside kohta, mille alusel mitmesuguseid probleeme lahendada. Eesmärgiks on kasutada Euroopa tugevaid külgi ja anda turismisektorile võimalus aidata kaasa Euroopa 2020. aasta strateegia aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu eesmärgi täitmisele.

¹ Maailma Turismiorganisatsiooni aastaaruanne 2012.
http://dtxq4w60xqpw.cloudfront.net/sites/all/files/pdf/annual_report_2012.pdf

² Eurostati andmebaas (2013)

³ KOM(2010) 352 (lõplik).

⁴ Mere- ja rannaturism, kruisid, purjetamine/laevalõbusõidud ja seotud siseveelaevandusteened kaasa arvatud.

⁵ http://ec.europa.eu/dgs/maritimeaffairs_fisheries/consultations/tourism/index_en.htm

⁶ COM (2012) 494.

⁷ A7-0209/2013- 2012/2297 (INI)

2. MAJANDUSKASVU JA TÖÖKOHTADE LOOMISE VÕIMALUSEGA SEKTOR

Euroopa on mereline kontinent, mille rannajoon ulatub Arktikast kuni Vahemereni ja Atlandilt kuni Musta mereni. Selle mere- ja rannikualad on kordumatu loodus- ja kultuurilise rikkuse allikas. Ranniku- ja mereturism on kõige olulisem merega seotud tegevusala Euroopas ja see on tihedalt seotud muude majandusvaldkondadega. Selles sektoris töötab ligikaudu 3,2 miljonit inimest ja selle kogulisaväärtus on 183 miljardit eurot⁸. Ranniku- ja mereturism moodustab üle kolmandiku meremajandusest. Üle nelja korra üheksast veedetakse öö ELi rannikuala majutusettevõttes⁹. 2012. aastal oli ainuüksi kruisiturismi otsene käive 15,5 miljardit eurot ja sellel alal oli 330 000 töökohta. Euroopa sadamaid külastas 29,3 miljonit reisijat, s.o 75 % rohkem kui 2006. aastal¹⁰. Pooled Euroopa rannikuturismiga seotud töökohtadest asuvad Vahemere piirkonnas ja seal toodetakse ka pool selle sektori lisaväärtusest. Samas on ka Atlandi, Läänemere ja Musta mere piirkondadel suur osakaal.

Euroopa rannikualad meelitavad ligi üle kolmandiku turismivaldkonna ettevõtetest. Seega on need piirkonnad majanduskasvu ja töökohtade loomise jaoks olulised, eelkõige noorte seisukohast, sest 45% turismitöötajates on 16–35 aasta vanused¹¹. Sektori moodustavad väikese ja keskmise suurusega ettevõtjad, kellest paljud on mitmesugustes raskustes ja ei suuda potentsiaali piisavalt ära kasutada. Seega on oluline käsitleda piiriüleseid probleeme ELi tasandil ning parandada koostööd ja parimate kogemuste vahetamist. Selle eesmärgi saavutamiseks tuleb muu hulgas edendada strateegiliste piirkondadevaheliste ja rahvusvaheliste partnerluste arendamist. Vaja on ühist Euroopa raamistikku, et anda lisaväärtust kõikide tasandite meetmetele ja aidata raskustega toime tulla.

3. EUROOPA RANNIKU- JA MERETURISMI PROBLEEMID JA UUS RAAMISTIK

Käesolevas peatükis käsitletakse lahendamist vajavaid probleeme ja tehakse ettepanek strateegia kohta, mille kohaselt parandada sektori jätkusuutlikkust ja konkurentsivõimet. Strateegia elluviimise eest vastutavad komisjon, liikmesriigid, piirkondlikud ja kohalikud omavalitsused, eraettevõtjad ja muud sidusrühmad.

3.1. Tulemuste ja konkurentsivõime parandamine

Teadmiste täiendamine

Sektori majandusanalüüsi tegemist takistab andmete puudumine ja andmete halb võrreldavus nii kohalikul, merepiirkondade kui ka Euroopa tasandil. Kuigi viimastel aastatel on toimunud väike areng,¹² on vaja teha kindlaks, millised andmed on puudu, ja püüda neid puudujääke

⁸ Uuring mere- ja rannikuturismi toetavate ELi tasandi meetmete kohta (Study in support of policy measures for maritime and coastal tourism at EU level, edaspidi „CMT uuring“), ECORYS, 2013

http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/documentation/studies/documents/study-maritime-and-coastal-tourism_en.pdf

⁹ Rannikuala moodustavad haldusüksused, mis piirnevad merega või mille pool territooriumist on rannikust 10 km raadiuses.

Eurostati andmebaas (2012) – Rannikualal ja mujal asuvates majutusettevõtetes viibitud ööde arv – http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=tour_occ_ninat

¹⁰ Cruise Lines International Association: „The Cruise Industry“, 2013. aasta väljaanne.

http://www.senato.it/application/xmanager/projects/leg17/attachments/documento_evento_procedura_commissione/files/000/000/632/Documentazione_Clia_Europe.pdf

¹¹ Eurostati andmebaas (2012) – Töötajad vanuserühmiti (NACE Rev. 2) –

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database#

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 692/2011 Euroopa turismistatistika kohta.

kõrvaldada, et parandada kavandamist ja turismisihtkohtade haldamist. Vaja on konkreetseid näitajaid, et muuta ranniku- ja mereturismi statistika ühtsemaks ja võrreldavamaks kogu Euroopas ja mujal maailmas.

Nõudluse ebastabiilsus

Turismi nõudlus¹³ muutub oluliselt sõltuvalt majanduslikust, finants- ja poliitilisest olukorrast. Keskmised kulutused öö kohta on alates 2000-ndate keskpaigast vähenenud ja eeldatavalt vähenevad aastased kulutused ajavahemikul 2011–2020 veel 9%. Selline suundumus mõjutab rannikualade majandust, eelkõige seepärast, et enamasti tegutsevad seal väikese ja keskmise suurusega ettevõtjad ja mikroettevõtjad¹⁴. Lisaks on transpordikulude vähenemine suurendanud konkurentsi Euroopa rannikualade ja mujal maailmas asuvate soodsate turismisihtkohtade vahel, mis on omakorda suurendanud nõudluse ebastabiilsust. Kohalikud sihtkohad on kaotamas oma suhtelist eelist ja neil on tihti raske meelitada ligi nii traditsioonilist kui ka üleilmselt esilekerkivat uut nõudlust. Lisaprobleemiks on hooajalisus. Enamik võimalikust sotsiaal-majanduslikust kasust koondub suvekuudele ja paljud kohalikud ettevõtted on muul ajal aastast suletud. Seega tuleks välja töötada konkreetseid strateegiaid, mis põhinevad innovatiivsetel ja ligitõmbavatel tegevuskavadel ja toodetel, et tuua Euroopa rannikualadele turiste, kes võiksid reisida hooajaliselt.

Sektor võiks kohaneda demograafilise muutusega ja muuta pakkumist sobivamaks vanemaealistele turistidele¹⁵. Väljaspool hooaega mujalt kui Euroopast saabuvad turistid on samuti suur võimalus tegevuse arendamiseks. Komisjon vaatas hiljuti läbi viisaeeskirja ja tegi ettepaneku muuta väljastpoolt Euroopast saabuvate reisijate suhtes kehtiv kord lihtsamaks¹⁶. Lisaks tuleks ranniku- ja mereturismi probleeme käsitleda vanemaealiste inimeste reisimise ja takistusteta reisimise algatuste¹⁷ ja Euroopa turismi tippsihtkohtade projekti¹⁸ raames. Välja võiks töötada konkreetsetele väljaspool Euroopast asuvatele riikidele suunatud teabevahetus- ja turismiarendusalgatusi.

Sektori killustatuse vähendamine

Jätkuva majanduskriisi tõttu on enamikul turismisektoris tegutsevatel väikese ja keskmise suurusega ettevõtjatel piiratud juurdepääs investeerimiseks ja innovatiivseks tegevuseks ette nähtud laenule või puudub see üldse¹⁹. Lisaks on rannikualadel tihti raske luua kruisiturismiga seotud võimalusi või neid täielikult ära kasutada, kuigi surve investeerida sadamaarendusse ja keskkonnakaitsesse on kasvav.

¹³ Mõõdetuna kohalike ja rahvusvaheliste turistide arvuna.

¹⁴ CMT uuring.

¹⁵ ELi elanikest 128 miljonit on vanuses 55–80 aastat.

Eurostati andmebaas (2012) – Elanikkond 1. jaanuari seisuga viieaastaste vanuserühmade ja sugude kaupa.

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database#

¹⁶ COM (2012) 629.

¹⁷ Nende algatustega edendatakse partnerlust avaliku ja erasektori vahel ning võimaldatakse teatavatel olulistel rühmadel nagu noortel või vanemaealistel, piiratud liikuvusega inimestel ja madala sissetulekuga inimestel reisida, eelkõige väljaspool hooaega.

¹⁸ http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/eden/index_en.htm

¹⁹ CMT uuring.

Selle osaline põhjus on, et ELi merepiirkondade ettevõtjad ei kasuta sünergiavõimalusi piisavalt ja seetõttu on turg killustatud ja majanduslik kasu piiratud. Oluline on, et liikmesriigid, piirkonnad ja sidusrühmad jagaksid omavahel teavet parimate tavade kohta. Parandada tuleb asutuste, muuseumide, turismiettevõtjate ja muude sidusrühmade vahelist koostööd, et töötada välja turistide ootustele vastavaid innovatiivseid ja säästvaid tooteid.

Komisjon teeb järgmist.

1. Parandab nii palju kui võimalik turismiandmete, eelkõige ranniku- ja mereturismi käsitlevate andmete kättesaadavust.
2. Paneb ELi turismipiirkondi käsitlevates algatustes vastavalt vajadusele rõhku ranniku- ja merealadele ja kavandab sealhulgas reklaami- ja teabekampaaniaid.
3. Edendab kogu Euroopas dialoogi kruisiettevõtjate, sadamate ja rannikuturismi sidusrühmade vahel.
4. Toetab rahvusvahelisi ja piirkondade vahelisi partnerlusi, võrgustikke,²⁰ klastreid ja arukaid spetsialiseerumisstrateegiaid.

Komisjon soovib liikmesriikidel, piirkondadel ja kohalikel ametiasutustel ning kogu turismisektoril:

- luua võrgustikke, klastreid ja arukaid spetsialiseerumisstrateegiaid ning nendes osaleda;
- arendada konkreetsete tarbijarühmade, näiteks vanemaealiste või puudega inimeste jaoks sobivamaid pakkumisi.

3.2. Oskuste ja innovatsiooni edendamine

Inimressurssi investeerimine on jätkusuutliku ja konkurentsivõimelise majanduskasvu saavutamise eeltingimus. Turismisektor ei tõmba aga piisavalt ligi kvalifitseeritud töötajaid. Selle põhjus on peamiselt töö hooajalisus ja karjäärivõimaluste puudumine. Tööturu nõudluse ja oskuste kokkusobitamiseks on vaja pakkuda inimestele sobivat väljaõpet ja koolitusi. Komisjon on selleks loonud mitu algatust. EURESi portaali luuakse eraldi osa merepiirkonna töökohtade jaoks. Selle kaudu pakutakse teavet tööotsijatele ja tööpakkujatele²¹. 2014. aasta kevadel on kavas kaardistada turismiteenustega seotud oskused ja koolitusvajadused. See võimaldab luua sektori jaoks ühiseid raamistikke, mis on seotud Euroopa kvalifikatsiooniraamistikuga ja Euroopa kutsehariduse ja -koolituse ainepunktide süsteemiga²².

Kvalifitseeritud, teenustele orienteeritud ja mitmekeelse inimressurssi pakkumiseks on vaja koolitusstrateegiaid paremini eesmärgistada. Selleks tuleb turismisektori vajadused tõhusalt siduda ELi programmidega. Uue programmiga Erasmus+ toetatakse rahvusvahelisi strateegilisi partnerlusi haridus- ja koolitusasutuste ning noorteorganisatsioonide vahel. Turismisektorile toovad kasu uued sektoripõhised õppekavad ja uuenduslikud võimalused omandada kutseharidus ja saada väljaõpet. Sektorit kutsutakse üles tegema teadmusühenduste kaudu koostööd kõrgharidusasutustega.

²⁰

Nt Euroopa ettevõtlusvõrgustik

2013. aasta sügisel algatati uuring klastreid moodustamise võimaluste kohta Vahemerepiirkonnas.

²¹

<https://ec.europa.eu/eures/>

²²

http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/ecvet_en.htm

Lõbusõidulaevade kaptenitele kehtestatud pädevusnõuded on liikmesriigiti erinevad. See piirab piiriülest arengut ja mõjutab merendusvaldkonna tööturгу. Peale selle erinevad kvalifikatsiooni- ja ohutusvarustuse nõuded liikmesriigiti märkimisväärselt, mis omakorda piirab liikuvust ja turulepääsu. Väikeste ranniku- ja mereturismi ettevõtjate konkurentsivõimet võiks järjest üleilmsemal turul parandada infotehnoloogiliste võimaluste põhjaliku kasutamise kaudu. Olemasolevate vahenditega, nagu infotehnoloogiavahendite ja turismiettevõtluse portaali²³ kaudu saaks suurendada nähtavust, edendada innovatsiooni ja toetada ettevõtete ümberpositsioneerimist.

Komisjon teeb järgmist.

5. Hindab, kas on vaja võtta ELi tasandil meetmeid, mis käsitlevad lõbusõidulaevade kaptenite kvalifikatsiooni- ja lõbusõidulaevanduse nõudeid²⁴.
6. Hindab, kas on vaja võtta ELi tasandil meetmeid, mis käsitlevad mereturismis kasutatavaid ohutusvahendeid.
7. Edendab infotehnoloogiavahendite ja turismiettevõtluse portaali²⁵ abil innovatiivsete juhtimiskavade koostamist.

Komisjon soovib liikmesriikidel ning piirkondlikel ja kohalikel omavalitsustel:

- edendada internetipõhiste ja elektrooniliste turustamisvahendite kasutamist;
- toetada kaartide, brošüüride ja logistikateabe tõlkimisteenuseid;

Komisjon soovib turismisektoril:

- osaleda aktiivselt oskuste täiendamist ja koolitamist edendavates meetmetes;
- investeerida turismitoodete ja -personaliga seotud kvaliteedikontrollialgatustesse;
- luua ja edendada avatud internetikursusi, mille eesmärk on ranniku- ja mereturismi valdkonnas oskusi täiendada või ümber õppida.

3.3 Jätkusuutlikkuse parandamine

Keskkonnamoormuse probleemide lahendamine

Turism sõltub tervislikust keskkonnast ja loodusvarade säästvast kasutamisest, kuid teenuseid pakutakse peamiselt juba niigi tihedalt asustatud piirkondades, mis suurendab märkimisväärselt nõudlust vee järele, jäätmete hulka ja heitkoguseid, maantee- ja mereliiklust tiptundidel, pinnase katmise ja bioloogilise mitmekesisuse vähenemise riski (infrastruktuuride arendamise tõttu), eutrofeerumist ja muud koormust. Samuti on oht mõjutada hõredalt asustatud ja puutumatu piirkondi. Peale selle suurendab ka kliimamuutus nende piirkondade koormust ja see võib muuta turismi geograafilist ja hooajalist jaotumist.

²³ http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/ict/index_en.htm

²⁴ Kiprite suhtes ei kohaldata reisilaevaldel töötavate meremeeste suhtes kohaldatavat koolitusnõuet, mis tuleneb meremeeste väljaõppe, diplomeerimise ja vahiteenistuse aluste konventsioonist.

²⁵ Olemasolevad infotehnoloogiavahendid on näiteks turismi virtuaalne vaatluskeskus (http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/vto/index_en.htm); Tourism Link Platform (<http://www.tourism-link.eu/tourism-link/>); eCalypso Platform (<http://www.ecalypso.eu/steep/public/index.jsf>)

ELi Natura 2000 võrgustikuga kaitstakse ohualteid ranniku- ja mereelupaiku, mis võivad oskusliku juhtimise korral pakkuda häid vaba aja veetmise võimalusi ja edendada jätkusuutlikku majanduskasvu ja tööhõivet. ELi õigusaktide kohaselt (nt veepoliitika raamdirektiiv ja merestrateegia raamdirektiiv) peavad liikmesriigid tagama ranniku- ja merevee hea kvaliteedi, mis on turismi arendamise eeltingimus. Rannikualade integreeritud majandamine ja mereala ruumiline planeerimine aitavad tagada jätkusuutliku ja rohelise infrastruktuuri²⁶ arendamise aruka planeerimise ja valitsusasutuste, avalik- ja era-õiguslike partnerite vahelise koostöö abil²⁷. Heaks näiteks on nn Walesi rannikurada ehk 1400 km pikkune rannäärne ala Walesis, mida 2012. aastal külastas 2,82 miljonit turisti ja millest saadav aastatulu on 32 miljonit naela²⁸. Õkoturism²⁹ on hea võimalus arendada tooteid, mis tõmbavad ligi keskkonnast hoolivaid reisijaid. Need võiksid olla kohalikud tooted ja keskkonnasõbralikud ettevõtlusvormid ja -tavad.

Turismisektoril on head võimalused mõõta ja jälgida oma säästvat arengut selliste algatuste abil nagu ELi ökomärgis või Travelife sertifitseerimissüsteem.³⁰ Keskkonnajuhtimissüsteemid on tuntud selle poolest, et nende abil saab vähendada jäätmeid, parandada tõhusust ja säästa raha³¹. Turismisektori jaoks on juba olemas erinäitajad Euroopa keskkonnajuhtimis- ja keskkonnaauditeerimissüsteemi (EMAS)³² raames ning katsetamisjärgus oleva Euroopa turisminäitajate süsteemi³³ raames oleks võimalik välja töötada veel muid näitajaid.

Kahes hiljuti esitletud komisjoni õigusakti ettepanekus³⁴ käsitletakse väikelaevade heidet. Lisaks saaks tänu laevadele, mis kasutavad sadamas kaldalt tulevat elektrit, märkimisväärselt vähendada kütusetarbimist, müra ja õhusaastet. Tänapäevaks on sellisesse tehnoloogiasse investeerinud kahjuks ainult vähesed Euroopa sadamad. Elektriga varustamist ja nutivõrkudega integreerimist tuleks põhjalikumalt uurida ja arendada.

Komisjon teeb järgmist.

8. Edendab ökoturismi, kasutades Euroopa keskkonnajuhtimis- ja keskkonnaauditeerimissüsteemi ja ELi ökomärgise näitajaid ning julgustab looma seoseid muude jätkusuutliku arengu meetmetega.
9. Edendab rannikualade integreeritud juhtimist käsitleva Barcelona konventsiooni protokollid ja nõukogu asjaomase soovitusel rakendamist ning edendab mereala ruumilist planeerimist ja rohelise infrastruktuuri loomist, et tagada ELi rannikualade jätkusuutlik areng.
10. Edendab jäätmetekke vältimise, jäätmekäitluse ja mereprahi vähendamise strateegiaid, et toetada ranniku- ja mereturismi.

²⁶ Roheline infrastruktuur hõlmab looduslikes või poollooduslikes piirkondades olevaid ruumilisi struktuure.
<http://ec.europa.eu/environment/nature/ecosystems/>

²⁷ COM(2013)133 (final).

²⁸ <http://www.bbc.co.uk/news/uk-wales-25096911>

²⁹ <http://www.ecotourism.org/book/ecotourism-definition>

³⁰ http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/index_en.htm

³¹ <http://www.travelife.org/Hotels/home.asp?p=1>

³² Hispaania hotelle käsitlev uuring ([Cornell Hospitality Quarterly, August 2012](#)) näitas, et keskkonnajuhtimissüsteemide kasutamine on tasuv.

³³ http://ec.europa.eu/environment/emas/about/index_en.htm

³⁴ http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/sustainable-tourism/indicators/index_en.htm. Sellise süsteemiga saab mõõta ja jälgida sihtkohtade tulemusi säästva turismi vallas.

³⁴ KOM(2011) 453(lõplik) ja COM(2013) 452(final).

Komisjon soovib liikmesriikidel, piirkondadel, turismisektoril ja muudel sidusrühmadel:

- rakendada rannikualade integreeritud juhtimist käsitlevat soovitusi ja protokolle;
- töötada välja suuniseid bioloogilisele mitmekesisusele avalduva mõju vähendamiseks ja kaitse all olevates piirkondades vaba aja veetmisest ja reisimisest saadava kasu suurendamiseks;
- arendada rannikualadel kliimamuutustega kohanemist;
- parandada ressursitõhusust, jäätme- ja saastetekkete vältimist ning jäätmekäitlust ja saaste haldamist turismi piirkondades, sealhulgas ettevõtjate poolt;
- edendada keskkonnajuhtimis- ja keskkonnaauditeerimissüsteemi ning rakendada parimaid keskkonnajuhtimistavasid ja rohelist infrastruktuuri toetavat lähenemisviisi;
- edendada kaldalt tuleva elektri kasutamist ja sadamateenuste pakkumist;
- edendada tõhusa veekasutuse alaseid meetmeid, sealhulgas veevarude kaitsmise kava³⁵.

Komisjon soovib turismisektoril ja muudel sidusrühmadel:

- arendada ja edendada ökoturismi ja muid keskkonnasõbralikke turismitooteid;
- rakendada tõhusa veekasutuse alaseid meetmeid, sealhulgas veevarude kaitsmise kava;
- aktiivselt osaleda projektides, mille eesmärk on vähendada jäätmeid, heidet, mereprahti, loodusvarade kasutamist, või mis käsitlevad vee ja jäätmete taaskasutamist.

Innovatiivse, jätkusuutliku ja kvaliteetse pakkumise edendamine

Nõudluse muutmiseks on vaja atraktiivseid ja säästvaid tooteid, mis pakuvad ainulaadseid ja tarbija vajadustele kohandatud kogemusi. Samas aga turismiobjekte ja tooteid, mis võiksid huvi pakkuda, tihti aktiivselt ei tutvustata ega reklaamita või need ei ole muude rannikuturismi sihtkohtadega hästi seotud. Turismisektor peaks välja töötama uusi tooteid, millega tõstetakse esile ranniku- ja merearheoloogia, merepärandi, allveeturismi, önologoomia jne omapära ja juurdepääsu nendega seotud teenustele. Hea näide on nn Odyssea projekt,³⁶ millega edendatakse rannikuturismi, mereäärsete kultuuriradade ja innovatiivse lõbusõidulaevanduse majanduslikku potentsiaali, tõstes esile rannikualade innovatiivsete teenuste ja vanaaegsete mereäärsete radade võrgustikku.

Suurenev huvi selliste veesportialade vastu, nagu harrastuskalapüük, purjesport, lainelauasõit ja sukeldumine, loovad võimalusi ja võivad aidata lahendada hooajalisusest tulenevaid probleeme, sest need tegevused ei sõltu kõrghooaegadest. Suurenev huvi lõbusõidulaevanduse vastu tähendab seda, et sadamad peavad olema ohutud ja lihtsalt juurdepääsetavad. Probleeme siiski esineb, sest kaikohti ei ole piisavalt ja piiratud liikumisvõimega inimeste jaoks ei ole sobivaid teenuseid. Selliste algatustega nagu mereturismi võrgustik³⁷ või projekt „Sail West”³⁸ saaks edendada veeturismialaste võrgustike loomist. Projekti „Sail West” eesmärk on luua

³⁵ Veevarude kaitsmise kava eesmärk on integreerida veepoliitika muudesse poliitikavaldkondadesse.

³⁶ <http://ec.europa.eu/environment/water/blueprint/>

³⁷ www.odyssea.eu

³⁷ www.nautical-tourism.eu.

³⁸ <http://malinwaters.com/about> ; projekti rahastatakse INTERREG IV A-st ja selle raames toetatakse sadamaarendusprojekte.

Iirimaa, Põhja-Iirimaa ja Šotimaa läänepoolseid mereäärseid maakondi ühendav heal tasemel mereäärsete vabaajakeskuste võrgustik.

Teenuste kvaliteet mõjutab olulisel määral konkurentsivõimet. Seega on vaja tagada, et turistidele pakutakse kogu ELis kvaliteetseid teenuseid ja et kvaliteeti hinnatakse pidevalt. Euroopa turismi kvaliteedimärgist käsitleva hiljutise ettepaneku eesmärk on suurendada tarbijakaitset ja tarbijate usaldust turismiteenuste suhtes³⁹.

Eraldatus ja kõrvalised asukohad – võimaluste nägemine geograafilises piiratuses

Saarte ja muude kaugete sihtkohtade lisaprobleem on see, et sinna reisimine on keeruline ja need sõltuvad suuresti laevaliiklusest. Sellega kaasnevad transpordikulud, hooajalisusest tulenevad probleemid, ühendus mandriga ja/või ümbritsevate asukohtadega, mistõttu need ei ole külastajate ja turismitöötajate silmis ahvatlevad sihtkohad. Probleemidega ei olda lahenduste leidmiseks piisavalt tuttav. Neid sihtkohti tuleks siiski arendada, sest need pakuvad töökohtade loomise võimalusi piirkondades, kus majandustegevus muidu on loid.

Komisjon teeb järgmist.

11. Edendab rannikul ja sisemaal asuvate sihtkohtade mitmekesistamist ja integreerimist, arendades selleks muu hulgas rahvusvahelisi temaatilisi matkaradu (nt kultuurirajad, usundiga seotud rajad või vanad kaubateed)⁴⁰.
12. Tellib uuringu selle kohta, kuidas parandada saarte ühendust, ja töötab (kõrvaliste) saarepiirkondade jaoks välja innovatiivsed turismistrateegiad.
13. Tellib uuringu, millega teha kindlaks võimalused sadamate innovatiivseks arendamiseks.

Komisjon soovib liikmesriikidel, piirkondadel ja kohalikel ametiasutustel ning kogu turismisektoril:

- arendada kultuuripäranditurismi, veealuseid arheoloogiaparke (UNESCO poolt tehtud töö põhjal) ning loodus- ja terviseturismi rannikualadel;
- kasutada riiklikke ja piirkondlikke strateegiaid, et tagada sidusad turismipakkumised ja parem ligipääs saartele ja kõrvalistele sihtkohtadele;
- arendada innovatiivseid lähenemisviise olemasolevate mereinfrastruktuuride uuendamisele ja taaskasutamisele.

Komisjon soovib turismisektoril:

- töötada välja mereturismi sidusrühmade võrgustik, mis hõlmab ka reisikorraldajaid.

3.4 Olemasolevate ELi vahendite maksimeerimine

ELi 2014.–2020. aasta mitmeaastase finantsraamistiku ja muude ELi vahendite abil rahastatakse projektide kavandamist ja rakendamist ning antakse hoogu sektori jätkusuutlikule arendamisele. Liikmesriikidel ja piirkondadel soovitatakse kehtestada mitmeaastased riiklikud

³⁹ COM(2014) ... (final).

⁴⁰ Nt Euroopa Nõukogu ja komisjoni vaheline ühishalduskokkulepe, mille eesmärk on edendada kultuuri- ja usundiga seotud radade arendamist.

ja/või piirkondlikud strateegiad, et arendada säästvat ranniku- ja mereturismi ja tagada sidusus partnerluslepingute ja töökavadega.

Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid

Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERDF) saab kaasrahastada säästva turismiga seotud investeeringuid vastavalt eri temaatilistele eesmärkidele, mis võivad olla teadusuuringud ja innovatsioon, juurdepääs infotehnoloogiavahenditele ja nende kasutamine, ettevõtetus, VKEde majanduskasv ja konkurentsivõime, energiatõhusus ja taastuvenergia kasutus, kohanemine kliimamuutustega, kultuuri- ja looduspärandi arendamine või tööhõive ja töötajate liikuvus. Infrastruktuuri investeerimine piirdub väiksemastaabilise kultuuri- ja säästva turismiga. Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi kohaselt võib ERDFist edendada heade kogemuste vahetamist, rahvusvahelisi võrgustikke ja klastrite loomist ning säästvat turismi, kultuuri ja piiriülest kaubandust käsitlevaid ühisstrateegiaid.

Ranniku- ja mereturismi saab sektoriüleste innovatsioonile keskenduvate projektide abil toetada ka mitmesugustest uutest ELi fondidest järgmiste algatuste raames: integreeritud linnaareng (Euroopa Regionaalarengu Fond), kalandusest sõltuvate piirkondade jätkusuutlik arendamine (Euroopa Merendus- ja Kalandusfond) ja maaelu areng (Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond). Sellised projektid võivad hõlmata rahastamist Euroopa Sotsiaalfondist, et toetada töökohtade loomist, ametialast kohandumist, koolitamist ja pädevuste arendamist.

Teadusuuringud, innovatsioon ja konkurentsivõime

Rahastamisvahendiga Horisont 2020 rakendatakse ajavahemikuks 2014–2020 kindlaksmääratud ELi teadusuuringute ja innovatsiooni strateegiat. Üheks keskseks valdkonnaks on määratud meremajanduse kasv. Kavas on anda eritoetust VKEdele, kes soovivad arendada ja kasutada innovatiivseid lahendusi, sealhulgas ranniku- ja mereturismi valdkonnas.

Ajavahemikuks 2014–2020 kindlaksmääratud raamprogrammi COSME eesmärk on parandada VKEde konkurentsivõimet. Selle peamised eesmärgid on suurendada nõudlust (eelkõige väljaspool hooaega), mitmekesistada pakkumist ja tooteid, parandada kvaliteeti, jätkusuutlikkust, ligipääsu, oskusi ja innovatsiooni, sotsiaalmajanduslikke teadmisi sektori kohta ja edenda Euroopat kui sihtkohta, kus on ainulaadsed, säästvad ja kvaliteetsed sihtkohad.

Haridus, koolitus ja noored

Programm „Loov Euroopa” (2014–2020) annab võimalusi luua sünergiad kultuuri- ja loodusturismiga, sealhulgas ranniku- ja merepärandiga. Programmiga Erasmus (2014–2020) saab toetada turismisektori tööhõivet, uute sektoripõhiste õppekavade ja innovatiivsete kutseõppe ja -koolitusvormide abil.

Keskkond, kliimamuutus ja muud fondid

Rahastamisvahend LIFE+ käivitatakse 2014. aastal uuesti ja sellega loodetakse toetada ELi bioloogilise mitmekesisuse strateegia eesmäärke. Sellel on märkimisväärsed võimalused

toetada innovatiivseid projekte, mis mõjutavad ranniku- ja mereturismi, sealhulgas toetada ressursitõhusust. Ettepanekus aastani 2020 kestva ELi seitsmenda keskkonnaalase tegevusprogrammi kohta ja ELi eesmärkides, mis käsitlevad kliimamuutusega kohanemist ja selle mõju leevendamist, keskendutakse sellistele infrastruktuuridele nagu energia ja transport, aga neis pööratakse tähelepanu ka konkreetsetele ranniku- ja mereturismiga seotud aspektidele. Peale selle pakub Euroopa Investeerimispank VKEdele vahendeid investeerimiseks turismi ja/või lähenemispiirkondadesse.

Komisjon teeb järgmist.

14. Koostab veebipõhise suunise, milles esitatakse turismisektori jaoks ette nähtud peamised rahastamisvõimalused (eelkõige VKEdele).

Komisjon soovib liikmesriikidel ja piirkondadel:

- arendada ja rakendada riiklikke ja/või piirkondlikke strateegiaid, mis käsitlevad ranniku- ja mereturismi ja projekte, mis lisatakse töökavadesse;
- teha kõnealuste strateegiate raames ja parimatekogemuste vahetamiseks koostööd;
- kasutada tõhusalt ja tulemusrikkalt olemasolevaid rahastamisvahendeid.

4. RANNIKU JA MERETURISMI MÕJUTAVA ELI POLIITIKA SÜVALAIENDAMINE

Enamik Euroopa poliitikastrateegiaid ja majandustegevust mõjutab otseselt või kaudselt ranniku- ja mereturismi, mis võib edendada majanduskasvu.

Seepärast tagab komisjon, et ranniku- ja mereturismi küsimus lisatakse muudesse ELi poliitikastrateegiatesse, nagu infotehnoloogiaalased ühendused, jätkusuutlik transport, ohutus ja töötajate vaba liikumine. Seejuures võetakse arvesse ka selliseid valdkonnaüleseid aspekte nagu keskkonnakaitse, piirkondlik areng, koolitused, tarbijakaitse, kliimamuutuse mõju leevendamine ja sellega kohanemine.

Peale selle edendab makropiirkondlik strateegia kõigi hüvanguks Läänemere, Atlandi ookeani, Aadria mere ja Joonia mere piirkonna turismimajanduse tugevdamist ja piirkondlike, ELi ja ELi väliste ressursside haldamise koordineerimist. Tulevikus vaadatakse läbi seosed Euroopa naabruspoliitika, Musta mere sünergia, Doonau piirkonna strateegia ja põhjamõõtmelise poliitikaga.

5 KOKKUVÕTE

Ranniku- ja mereturismi arendamiseks on vaja kvaliteetset poliitikaraamistikku. Komisjon, liikmesriigid, piirkondlikud ja kohalikud omavalitsused, turismisektor ja muud sidusrühmad peavad võtma eesmärgistatud meetmeid, mis on kooskõlas turismisektorit mõjutavate muude ELi poliitikastrateegiatega.

Komisjon jälgib regulaarselt kõnealust arengut, et tagada meetmete rakendamine. Seejärel esitab komisjon Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele arengu kohta aruande ja hindab tulemusi.